

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА: ПОРАДНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Навчально-методичний посібник

Київ
«Літера ЛТД»
2019

УДК 373/3/5 (477)

Н72

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.09.2019 № 1178)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

Розділи підготували:

Розділ 1 – *Онопрієнко О. В.*, канд. пед. наук;

Розділ 2 – *Шиян Р. Б.*, канд. біол. наук, *Софій Н. З.*, канд. пед. наук;

Розділ 3 – *Онопрієнко О. В.*, канд. пед. наук;

Розділ 4 – *Найда Ю. М.*;

Розділ 5, 6 – *Пристінська М. С.*, *Большакова І. О.*;

Розділ 7 – *Софій Н. З.*, канд. пед. наук;

Розділ 8 – *Найда Ю. М.*;

Розділ 9 – *Софій Н. З.*, канд. пед. наук.

За загальною редакцією *Н. М. Бібік*, доктора пед. наук,
професора, дійсного члена НАПН України

Рецензенти:

Зелюк В. В., канд. пед. наук, доцент,
ректор Полтавського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені М. В. Остроградського;

Слободянюк Н. Г., директор Білоцерківського навчально-виховного
об'єднання «Загальноосвітня школа I–III ступенів № 15 —
дитячо-юнацький спортивно-оздоровчий клуб»

Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред.
Н72 Н. М. Бібік. — Київ : Літера ЛТД, 2019. — 208 с.
ISBN 978-966-945-122-4

Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: порадник для вчителя» містить матеріали та практичні завдання, які допоможуть учителям створювати освітнє середовище, забезпечити різні форми інтегрованого навчання, залучати до педагогічної взаємодії родини дітей, інших партнерів, оцінити власну практику в контексті освітніх новацій, здійснювати моніторинг розвитку учнів.

УДК 373/3/5 (477)

ISBN 978-966-945-122-4

© Шиян Р. Б., Софій Н. З., Онопрієнко О. В.,
Найда Ю. М., Пристінська М. С.,
Большакова І. О., 2019
© «Літера ЛТД», 2019

ЗМІСТ

Вступне слово	5
Розділ 1. ОГЛЯД КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»	
1.1. Виклики, що стоять перед початковою школою	11
1.2. Чинники якісної початкової освіти	12
1.3. Мета і головні компоненти Концепції «Нова українська школа»	13
1.4. Компетентнісний підхід, ключові компетентності	14
1.5. Педагогіка партнерства	17
1.6. Особливості організації освітнього процесу	18
Розділ 2. ПУТІВНИК ПО ДЕРЖАВНОМУ СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
2.1. Цільові групи	21
2.2. Ціннісні орієнтири Державного стандарту початкової освіти	22
2.3. Цикли початкової освіти	23
2.4. Освітні галузі	23
2.5. Освітня програма	25
2.6. Навчальна програма	25
2.7. Базовий навчальний план	26
2.8. Типовий навчальний план	27
2.9. Навчальний план закладу освіти	28
2.10. Календарне планування	28
Розділ 3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ 6–7-РІЧНОГО ВІКУ	
3.1. Початок навчання у школі: вплив на емоційний стан і поведінку дитини	29
3.2. Особливості психічних і пізнавальних процесів	30
3.3. Етапи та умови розвитку пізнавальних інтересів	33
3.4. Особливості розвитку дитини під час організації навчання	36
Розділ 4. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА: СЕРЕДОВИЩЕ, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДІТЯМ	
4.1. Роль учителя у формуванні психологічно безпечного середовища	40
4.2. Забезпечення права вибору	41
4.3. Формування спільних цінностей	42
4.4. Ранкові зустрічі	43
4.5. Фізичне середовище	46
4.6. Розвиток відповідальності	49
4.7. Встановлення правил	49
4.8. Участь дітей в організації освітнього середовища	50
4.9. Багатоманітність світу і простір для кожного	50
4.10. Практичне завдання до розділу	51
Розділ 5. ІНТЕГРАЦІЯ: ТЕМАТИЧНИЙ І ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХОДИ	
5.1. Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання	54
5.2. Діяльнісний підхід. Критичне мислення і розв'язання проблем	57

5.3. Деякі стратегії розвитку критичного мислення	60
5.4. Діяльнісний підхід: ротаційні моделі «Щоденні 5» і «Щоденні 3»	66

Розділ 6. ТЕМАТИЧНЕ НАВЧАННЯ. ПЛАНУВАННЯ ТЕМАТИЧНОГО НАВЧАННЯ

6.1. Формування міжпредметних компетентностей у процесі тематичного навчання	78
6.2. Планування тематичного навчання	80

Розділ 7. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

7.1. Мета і цілі оцінювання в сучасній школі	90
7.2. Коли починати оцінювання?	91
7.3. Спостереження і записи	92
7.4. Діти з особливими освітніми потребами	92
7.5. Основні аспекти процесу оцінювання	93
7.6. Технологія портфоліо	95
7.7. Практичне завдання до розділу	100

Розділ 8. СПІВПРАЦЯ З БАТЬКАМИ

8.1. Основні шляхи співпраці: спілкування	101
8.2. Основні шляхи співпраці: залучення батьків до освітнього процесу	106
8.3. Основні шляхи співпраці: Національна електронна платформа	108
8.4. Практичне завдання до розділу	109

Розділ 9. СВЯТКУВАННЯ БАГАТОМАНІТНОСТІ. СОЦІАЛЬНА ІНКЛЮЗІЯ

9.1. Правовий аспект	111
9.2. Основні поняття: інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами	112
9.3. Особливості організації освітнього процесу	113
9.4. Практичне завдання до розділу	118

Словник термінів

ДОДАТКИ

<i>Додаток А.</i> Державний стандарт початкової освіти (із додатками 1–12) ...	124
<i>Додаток Б.</i> Витяг з навчальної програми курсу «Я досліджую світ» (з Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко)	162
Витяг з модельної навчальної програми курсу «Я досліджую світ» (за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна)	167
<i>Додаток В.</i> Типові навчальні плани для початкової школи	172
<i>Додаток Г.</i> Форма спостереження за розвитком дитини віком від 6 до 10 років (початкова школа)	176
<i>Додаток Д.</i> Форма оцінки середовища	196
<i>Додаток Е.</i> Ранкова зустріч	198
<i>Додаток Є.</i> Форма самооцінки для вчителя	205